

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні групи забезпечення
спеціальності
від «__» _____ 20__ року
Протокол № _____
Голова групи _____ Владимирова
О.Г.

«УЗГОДЖЕНО»
Декан природоохоронного факультету
_____ Чугай А.В.

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНА ЕКОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

_____ (назва навчальної дисципліни)

101 «Екологія»

_____ (шифр та назва спеціальності)

Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування

_____ (назва освітньої програми)

бакалавр

_____ (рівень вищої освіти)

заочна

_____ (форма навчання)

4 – з/ф

_____ (рік навчання)

3/90

_____ (семестр навчання)

_____ (кількість кредитів ЄКТС/годин)

залік

_____ (форма контролю)

Екологічного права і контролю. Сайт <http://dpt10s.odeku.edu.ua/>

_____ (кафедра)

Одеса, 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Формування у студентів теоретичної бази щодо успішного освоєння оцінювання якості компонентів навколишнього середовища (атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів), знання нормативних показників якості компонентів довкілля
Компетентність	К41. Здатність до використання знань політики сталого розвитку України в галузі охорони природи і природокористування
Результат навчання	ПР413 Знання міжнародної політики в галузі збереження довкілля, насамперед політики ЄС ПР414 здатність до міжнародної співпраці в галузі екологічних проблем.
Базові знання	<ol style="list-style-type: none"> 1. основи міжнародного та європейського права навколишнього природного середовища; 2. поняття та терміни міжнародного екологічного права; 3. основні принципи екологічного права; 4. об'єкти та суб'єкти права; 5. міжнародні джерела щодо охорони навколишнього природного середовища; 6. міжнародно-правові акти у галузі попередження зміни клімату; з охорони та збереження біологічного різноманіття, повітря, Світового океану тощо.
Базові вміння	<ol style="list-style-type: none"> 1. застосовувати на практиці конвенції та міжнародні угоди щодо охорони навколишнього природного середовища; 2. правильно використовувати роз'яснення судових та інших органів у процесі застосування міжнародних норм екологічного права; 3. вести пропаганду екологічного законодавства серед населення
Базові навички	Формування навичок використання міжнародних нормативно-правових джерел
Пов'язані силлабуси	-
Попередня дисципліна	-
Наступна дисципліна	-
Кількість годин	настановча лекція: 2 год.; самостійна робота студентів: 88 год.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-Л1	Настановча лекція Головні аспекти міжнародного права охорони природного середовища <ul style="list-style-type: none"> • Тема 1. Мета і завдання дисципліни, її місце серед інших дисциплін екологічного циклу. • Тема 2. Наукова та суспільна міжнародна діяльність по вирішенню глобальних екологічних проблем • Тема 3. Принципи міжнародного права охорони навколишнього природного середовища • Тема 4 Джерела міжнародного права охорони навколишнього природного середовища 	2	
			2
			3
			3
ЗМ-Л2	Міжнародно-правове регулювання охорони довкілля <ul style="list-style-type: none"> • Тема 1. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження зміни клімату • Тема 2. Збереження та охорона біологічного різноманіття • Тема 3. Збереження та охорона навколотземного космосу • Тема 4. Збереження та охорона повітряного басейну • Тема 5. Збереження та охорона Світового океану • Тема 6. Збереження та охорона Антарктиди • Тема 7. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження забруднення токсичними та канцерогенними речовинами та поводження з відходами • Тема 8. Збереження, охорона та відтворення всесвітньої культурної та природної спадщини • Тема 9. Міжнародно-правове регулювання у галузі ядерної безпеки та використання зброї • Тема 10. Впровадження в Україні сучасної міжнародної екологічної політики, міжнародних стандартів і норм, наукових розробок та технологій 		
			4
			3
			3
			3
			3
			3
			4
			3
			3
Разом:		2	43

Настановне заняття – 2 аудиторні години (за розкладом настановної сесії).

Консультації:

Викладач: Бургаз Олексій Анатолійович (e-mail: alexburgaz84@gmail.com)

Згідно з затвердженим графіком
Аудиторія 408 (НЛК №2)

2.2. Практичні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-П1	<ul style="list-style-type: none"> • Тема 1. Участь України в міжнародних конвенціях з охорони довкілля. Міжнародне право з охорони навколишнього природного середовища як складова частина загального міжнародного права. 		4
	<ul style="list-style-type: none"> • Тема 2. Поняття та терміни міжнародного екологічного права. Загальні і спеціальні принципи міжнародного права НПС. 		4
	<ul style="list-style-type: none"> • Тема 3. Альтернативні види енергії як засіб попередження зміни клімату. Стратегія та законодавство Європейського Союзу зі зміни клімату. Віденська конвенція про охорону озонного шару. 		4
	<ul style="list-style-type: none"> • Тема 4. Збереження та охорона біологічного різноманіття у міжнародному праві з охорони навколишнього середовища. Охорона біологічного різноманіття від негативного впливу генетично модифікованих організмів. 		4
	<ul style="list-style-type: none"> • Тема 5. Збереження та охорона повітря у міжнародному праві навколишнього середовища. Конвенція 1979 р. про транскордонне забруднення повітря на великі відстані. Протокол до Конвенції 1979р. про транскордонне забруднення повітря на великі відстані стосовно подальшого скорочення викидів сірки. 		6
	<ul style="list-style-type: none"> • Тема 6. Збереження та охорона навколотоземного космосу у міжнародному праві навколишнього середовища. Декларація правових принципів, що регулюють діяльність держав з дослідження та використання космічного простору. 		4
	<ul style="list-style-type: none"> • Тема 7. Регіональні заходи щодо захисту природи (Азово-Чорноморський басейн, Дунай, Карпати). Вирішення питань, пов'язаних з Чорнобильською АЕС. 		4
	Разом:		30

Консультації:

Викладач: Бургаз Олексій Анатолійович (e-mail: alexburgaz84@gmail.com)

Згідно з затвердженим графіком
Аудиторія 408 (НЛК №2)

2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення
ЗМ-Л1	• Підготовка до лекційних занять	10	жовтень-січень
	• Написання модульної тестової контрольної роботи (обов'язковий)	5	січень
ЗМ-Л2	• Підготовка до лекційних занять	33	лютий-квітень
	• Написання модульної тестової контрольної роботи (обов'язковий)	5	квітень
ЗМ-П1	• Захист практичних робіт (обов'язковий)	30	жовтень-квітень
	Підготовка до заліку	5	
	Разом:	88	

2.3.1. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-Л1, ЗМ-Л2.

Організація контролю знань студентів побудована за накопичувально-модульним принципом згідно вимог діючого в університеті Положення «Про проведення підсумкового контролю знань студентів». Підсумковим контролем є залік.

З *теоретичного* курсу навчальної дисципліни студент повинен бути готовим надати письмові відповіді на 20 запитань варіанту модульного контрольного завдання.

Завдання модульних контрольних робіт складені у тестову вигляді закритого типу.

Варіанти модульних контрольних робіт містять двадцять запитань у тестовому вигляді. Кожна вірна відповідь оцінюється у 1 бал. Максимальна кількість балів за виконаний варіант модульної контрольної роботи становить 20 балів. Загальна сума балів за лекційний курс становить 40 балів.

2.3.2. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-П1.

Формою контролю практичного модулю є правильне виконання практичних робіт – максимальна кількість балів – 10 за кожне заняття, (всього 7 занять). Сумарна кількість балів становить 70 балів.

Загальна максимальна кількість балів з дисципліни «Міжнародна екологічна діяльність», яку студент може отримати, складає 110 балів.

До заліку допускаються студенти, у яких фактична сума накопичення за семестр балів за практичну та теоретичну частину складає не менше 50% з кожної частини

Білету для заліку формуються у вигляді тестових завдань закритого типу та містять 20 запитань. Студент повинен вибрати правильну відповідь з декількох

запропонованих. Загальний бал залікової контрольної роботи еквівалентний відсотку правильних відповідей із загального обсягу питань екзаменаційної роботи. Максимальна кількість балів за залікову контрольну роботу складає 20 балів.

2.3.3 Методика та оцінювання підсумкового заходу з дисципліни «Міжнародна екологічна діяльність»

Згідно п. 2.4 «Положення про проведення підсумкового контролю знань студентів», студент вважається допущеним до заліку, якщо він виконав всі види робіт і фактична сума накопичення за семестр балів за практичну та теоретичну частину складає не менше 50% з кожної частини: 20 балів з теоретичної частини та 35 балів з практичної частини дисципліни «Міжнародна екологічна діяльність».

З дисципліни «Міжнародна екологічна діяльність» студент виконує залікову контрольну роботу, а інтегральна оцінка (В) по дисципліні розраховується за формулою:

$$B = 0,75 \times OЗ + 0,25 \times OЗКР,$$

де ОЗ – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої) за змістовним практичним модулем; ОЗКР – кількісна оцінка (у відсотках від максимально можливої) залікової контрольної роботи. Для заочної форми навчання студент, який не має на початок заліково-екзаменаційної сесії заборгованості по дисципліні, що завершується заліком, отримує якісну оцінку («зараховано» або «не зараховано») залежно від накопиченої підсумкової оцінки. На підставі кількісної оцінки (бал успішності) виставляється якісна оцінка - двобальна (зараховано, не зараховано), оскільки така форма семестрового контролю використовується для семестрового заліку.

Шкала відповідності інтегральних оцінок в сумарній атестації з дисципліни у вигляді заліку

Інтегральна сума балів по дисципліні		Оцінка
у %	у балах	
< 60% від максимальної суми балів	< 60	не зараховано
60-100 % від максимальної суми балів	60 - 100	зараховано

Оцінки кількісні та якісні виставляються у інтегральних відомостях

Білету для заліку формуються у вигляді тестових завдань закритого типу та містять 20 запитань. Студент повинен вибрати правильну відповідь з декількох запропонованих. Загальний бал залікової контрольної роботи еквівалентний відсотку правильних відповідей із загального обсягу питань екзаменаційної роботи. Максимальна кількість балів за залікову контрольну роботу складає 20 балів.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1. Модуль ЗМ-Л1 «Головні аспекти міжнародного права охорони природного середовища».

3.1.1. Повчання

Тема 1. Мета і завдання дисципліни, її місце серед інших дисциплін екологічного циклу.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: визначення глобальних екологічних проблем людства; причини виникнення глобальних екологічних проблем людства.

Література [1 – 4].

Тема 2. Наукова та суспільна міжнародна діяльність по вирішенню глобальних екологічних проблем.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: розвиток міжнародного співробітництва у сфері вирішення питань охорони довкілля; діяльність Римського клубу; міжнародні екологічні конференції та документи, що прийняті їх ході; розвиток європейського права навколишнього середовища; об'єкти та суб'єкти міжнародних екологічних правовідносин.

Література [6-10].

Тема 3. Принципи міжнародного права охорони навколишнього природного середовища.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: основні принципи міжнародного права; спеціальні принципи міжнародного права з навколишнього середовища; принципи європейського права навколишнього середовища.

Література [11-14].

Тема 4 Джерела міжнародного права охорони навколишнього природного середовища.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: основні джерела міжнародного права охорони навколишнього природного середовища; установчі договори як джерело європейського права навколишнього середовища; норми вторинного права ЄС у сфері охорони навколишнього середовища; рішення суду ЄС як джерело європейського права навколишнього середовища; міжнародні договори ЄС у сфері охорони навколишнього середовища

Література [11-14].

3.1.2. Питання для самоперевірки

Тема 1. Мета і завдання дисципліни, її місце серед інших дисциплін екологічного циклу.

1. Головні екологічні проблеми та їхні причини.
2. Основні екологічні проблеми в Україні.
3. Основні статті конституції України, що стосуються охорони ОПС і природокористування.
4. Чим зумовлена необхідність міжнародної співпраці в області охорони НПС?

Тема 2. Наукова та суспільна міжнародна діяльність по вирішенню глобальних екологічних проблем.

1. Основні напрями міжнародної співпраці.
2. Етапи становлення і розвитку міжнародного екологічного права.
3. Основні природоохоронні організації і їх головні функції.
4. Програми дій ЄС по охороні навколишнього середовища.
5. Які основні питання першої та другої Програми дій ЄС по охороні навколишнього середовища?
6. Які основні питання 3 і 4 Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?
7. Які основні питання 5 і 6 Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?
8. Які основні питання 7-ої Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?

Тема 3. Принципи міжнародного права охорони навколишнього природного середовища.

1. Які існують принципи МПНС?
2. Спеціальні принципи міжнародного права.
3. Де і коли була прийнята "Декларацію принципів" МПНС?
4. Основні принципи в ЄС.
5. Які основні джерела (нормативно-правові документи) діють в ЄС?
6. Що є структурними елементами МПНС?

Тема 4 Джерела міжнародного права охорони навколишнього природного середовища.

1. Основні об'єкти МПНС.
2. Основні суб'єкти МПНС.
3. Що є джерелами МПНС?
4. Найважливіші міжнародно-правові документи з охорони навколишньої природного середовища?
5. Основні принципи Стокгольмської декларації 1972 року.

3.2. Модуль ЗМ-Л2 «Міжнародно-правове регулювання охорони довкілля».

3.2.1. Повчання

Тема 1. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження зміни клімату

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: положення Рамкової конвенції ООН про зміну клімату; положення Паризької кліматичної угоди 2015 р.; стратегія та законодавство Європейського Союзу зі зміни клімату; законодавство ЄС у сфері зменшення викидів парникових газів.

Література [1-5].

Тема 2. Збереження та охорона біологічного різноманіття.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: концепція біологічного різноманіття у міжнародному праві; збереження, охорона та відтворення флори, фауни та їх середовищ існування; правове регулювання торгівлі видами дикої флори та фауни; охорона біологічного різноманіття від негативного впливу генетично модифікованих організмів

Література [6-10].

Тема 3. Збереження та охорона навколосемного космосу.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: основні положення Декларації правових принципів, що регулюють діяльність держав з дослідження та використання космічного простору; основні положення Договору про принципи діяльності держав стосовно дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла

Література [34-35].

Тема 4. Збереження та охорона повітряного басейну

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: положення Монреальського протоколу щодо речовин, що приводять до виснаження озонового шару; положення Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані та протоколів до неї.

Література [11-14].

Тема 5. Збереження та охорона Світового океану

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: основні міжнародні нормативно-правові документи щодо охорони вод Світового океану; положення Конвенції ООН з морського права.

Література [11-14].

Тема 6. Збереження та охорона Антарктиди

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: система Договору про Антарктику; Конвенція по регулюванню освоєння мінеральних

ресурсів Антарктики; положення Протоколу з охорони довкілля Антарктики (Мадридський протокол).

Література [11-14].

Тема 7. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження забруднення токсичними та канцерогенними речовинами та поводження з відходами

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика законодавства ЄС у сфері поводження з відходами; основні положення правового регулювання поводження з відходами; поняття відходів та поводження з відходами; основні вимоги щодо поводження з відходами

Література [11-14].

Тема 8. Збереження, охорона та відтворення всесвітньої культурної та природної спадщини

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: основні положення Рамсарської конвенції; визначення культурної і природної спадщини; національна охорона та міжнародна охорона культурної і природної спадщини

Література [11-14].

Тема 9. Міжнародно-правове регулювання у галузі ядерної безпеки та використання зброї

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: основні положення Московського договору про заборону іспитів ядерної зброї в атмосфері; основні стандарти безпеки при використанні ядерної енергії в народному господарстві

Література [11-14].

Тема 10. Впровадження в Україні сучасної міжнародної екологічної політики, міжнародних стандартів і норм, наукових розробок та технологій

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: стандарти ISO 14000. Управління якістю навколишнього природного середовища; ISO 17025. Основні вимоги до компетентності лабораторій, які тестують і калібрують

Література [11-14].

3.2.2. Питання для самоперевірки

Тема 1. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження зміни клімату

1. Які існують причини зміни клімату?
2. Основні причини руйнування озонового шару.
3. Озоноруйнуючі речовини згідно з Монреальським протоколом.
4. Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення «парникових газів»?

5. Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення озоноруйнуючих речовин?

6. Які натепер існують альтернативні види енергії як засіб попередження зміни клімату?

7. Який нормативно-правовий документ доповнює «Віденська конвенція про охорону озонowego шару»?

8. Механізми Паризької кліматичної угоди.

9. Основні зобов'язання Паризької кліматичної угоди.

10. Основні заходи і політика країн ЄС щодо виконання Рамкової конвенції про зміни клімату.

11. Основні Положення до Віденської конвенції про охорону озонowego шару.

12. Основні положення Монреальського протоколу.

Тема 2. Збереження та охорона біологічного різноманіття.

1. Що таке поняття «біологічне різноманіття»?

2. Які нормативно-правові документи спрямовані на збереження біорізноманіття?

3. Основна мета Рамкової конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття.

4. Основні заходи, які вживаються ЄС для збереження біорізноманіття.

5. Позитивні й негативні сторони використання ГМО.

6. Які нормативно-правові документи регламентують використання ГМО в державах ЄС?

7. Який нормативно-правовий документ спрямований на захист дикої флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення?

8. Якими документами регулюються механізми оцінки, управління та контролю ризиків, пов'язаних із використанням і випуском у навколишнє середовище ГМО в ЄС?

9. Коли Україна приєдналася до Рамкової конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття і Картахенського Протоколу?

Тема 3. Збереження та охорона навколосемного космосу.

1. Що називають навколосемним космосом?

2. Які нормативно-правові документи спрямовані на збереження та охорону навколосемного космосу?

3. Принципи, що регулюють діяльність держав в навколосемному космосі.

4. Чи є можливим використання зброї у навколосемному космосі?

5. Чи підлягає Космічний простір і небесні тіла національному привласненню?

6. Які угоди конкретизують умови міжнародної відповідальності держави за будь-яку космічну діяльність?

7. Міжнародні договори в області космосу, що зв'язують лише декілька держав.

Тема 4. Збереження та охорона повітряного басейну

1. Які нормативно-правові документи спрямовані на охорону атмосферного повітря від забруднення?
2. Де і коли була прийнята Конвенція про трансграничне забруднення повітря на великій відстані?
3. Мета і основні положення Конвенції про трансграничне забруднення повітря на великій відстані.
4. Який нормативно-правовий документ спрямований на зменшення забруднення атмосферного повітря від стійких забруднюючих речовин?
5. Який нормативно-правовий документ спрямований на зменшення забруднення атмосферного повітря від важких металів?
6. Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення забруднення атмосферного повітря оксидами сірки?
7. Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення забруднення атмосферного повітря оксидами азоту?
8. Скільки додаткових документів існує на теперішній час до Конвенції про трансграничне забруднення повітря на великій відстані? Основна їхня спрямованість.

Тема 5. Збереження та охорона Світового океану

1. Які головні положення конвенції MARPOL 73/78.
2. Основні положення Конвенції про захист Балтійського моря від забруднення.
3. Головні причини незадовільного екологічного стану Чорного і Азовського морів.
4. Які міжнародні нормативно-правові документи спрямовані на захист Чорного моря від забруднення?
5. Роль р. Дунай у політичному, соціально-економічному та культурному розвитку Центральної та Південно-Східної Європи.
6. Мета та основні завдання Конвенції про охорону ріки Дунай.
7. Основні пріоритети діяльності МКЗД. Україна є членом МКЗД?

Тема 6. Збереження та охорона Антарктиди

1. Основні положення Договору про Антарктику.
2. Основні цілі Договору про Антарктику.
3. Еволюція системи Договору про Антарктику.
4. Які основні завдання Конвенції по регулюванню освоєння мінеральних ресурсів Антарктики?
5. Правовий режим використання мінеральних ресурсів Антарктики.
6. Які основні положення Протоколу з охорони довкілля Антарктики (Мадридський протокол)?

Тема 7. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження забруднення токсичними та канцерогенними речовинами та поводження з відходами

1. Загальна характеристика законодавства ЄС у сфері поводження з відходами;
2. Основні положення правового регулювання поводження з відходами;
3. Поняття відходів та поводження з відходами;
4. Основні вимоги щодо поводження з відходами

Тема 8. Збереження, охорона та відтворення всесвітньої культурної та природної спадщини

1. Основні положення Рамсарської конвенції;
2. Визначення культурної і природної спадщини;
3. Національна охорона культурної і природної спадщини
4. Міжнародна охорона культурної і природної спадщини
5. Об'єкти культурної і природної спадщини в Україні

Тема 9. Міжнародно-правове регулювання у галузі ядерної безпеки та використання зброї

1. Інтернаціональні програми, спрямовані на роботи з відпрацьованим ядерним паливом і радіоактивними відходами.
2. Програми дій TACIS з ядерної безпеки
3. Сучасний стан і перспективи розвитку ядерної енергетики в Україні.
4. Основні положення Московського договору про заборону іспитів ядерної зброї в атмосфері.
5. основні стандарти безпеки при використанні ядерної енергії в народному господарстві

Тема 10. Впровадження в Україні сучасної міжнародної екологічної політики, міжнародних стандартів і норм, наукових розробок та технологій

1. Стандарти ISO 14000 Управління якістю навколишнього природного середовища.
2. ISO 17025. Основні вимоги до компетентності лабораторій, які тестують і калібрують.

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-Л1

№	Питання	Джерело	Стор.
1.	Головні екологічні проблеми та їхні причини	1	12
2.	Основні екологічні проблеми в Україні	2	23
3.	Основні статті конституції України, що стосуються охорони ОПС і природокористування	1	32
4.	Чим зумовлена необхідність міжнародної співпраці в області охорони НПС?	4	27
5.	Основні напрями міжнародної співпраці	5	30
6.	Етапи становлення і розвитку міжнародного екологічного права	6	356
7.	Основні природоохоронні організації і їх головні функції	8	122
8.	Програми дій ЄС по охороні навколишнього середовища	8 12	140
9.	Які основні питання першої та другої Програми дій ЄС по охороні навколишнього середовища?	8	142
10.	Які основні питання 3 і 4 Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?	8	145
11.	Які основні питання 5 і 6 Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?	8	148
12.	Які основні питання 7-ої Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?	8	149
13.	Які існують принципи МПНС?	1	96
14.	Спеціальні принципи міжнародного права.	1	102
15.	Де і коли була прийнята «Декларацію принципів» МПНС?	1	156
16.	Основні принципи в ЄС.	8	202
17.	Які основні джерела (нормативно-правові документи) діють в ЄС?	5	11
18.	Що є структурними елементами МПНС?	3	16
19.	Основні об'єкти МПНС.	6	359
20.	Основні суб'єкти МПНС.	6	362
21.	Що є джерелами МПНС?	5 19	133
22.	Найважливіші міжнародно-правові документи з охорони навколишньої природного середовища?	5, 12	137
23.	Основні принципи Стокгольмської декларації 1972 року.	9	212

4.2. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-Л2

№	Питання	Джерело	Стор.
1.	Які існують причини зміни клімату?	32	
2.	Основні причини руйнування озонового шару.	10	
3.	Озоноруйнуючі речовини згідно з Монреальським протоколом.	29	
4.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення «парникових газів»?	16	
5.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення озоноруйнуючих речовин?	10	
6.	Який нормативно-правовий документ доповнює «Віденська конвенція про охорону озонового шару»?	10	
7.	Механізми Паризької кліматичної угоди.	16	

8.	Основні зобов'язання Паризької кліматичної угоди.	16	
9.	Основні заходи і політика країн ЄС щодо виконання Рамкової конвенції про зміни клімату.	32	
10.	Основні Положення до Віденської конвенції про охорону озонового шару	10	
11.	Основні положення Монреальського протоколу.	29	
12.	Що таке поняття «біологічне різноманіття»?	33	
13.	Які нормативно-правові документи спрямовані на збереження біорізноманіття?	11, 25, 30, 33	
14.	Основна мета Рамкової конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття.	11, 33	
15.	Основні заходи, які вживаються ЄС для збереження біорізноманіття.	8 21	233
16.	Позитивні й негативні сторони використання ГМО.		
17.	Які нормативно-правові документи регламентують використання ГМО в державах ЄС?		
18.	Який нормативно-правовий документ спрямований на захист дикої флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення?	23, 24	
19.	Якими документами регулюються механізми оцінки, управління та контролю ризиків, пов'язаних із використанням і випуском у навколишнє середовище ГМО в ЄС?		
20.	Коли Україна приєдналася до Рамкової конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття і Картахенського Протоколу?	33	
21.	Що називають навколосемним космосом?	34, 35	
22.	Які нормативно-правові документи спрямовані на збереження та охорону навколосемного космосу?	34, 35	
23.	Принципи, що регулюють діяльність держав в навколосемному космосі.	34	
24.	Чи є можливим використання зброї у навколосемному космосі?	35	
25.	Чи підлягає Космічний простір і небесні тіла національному привласненню?	34	
26.	Які угоди конкретизують умови міжнародної відповідальності держави за будь-яку космічну діяльність?	34	
27.	Міжнародні договори в області космосу, що зв'язують лише декілька держав.	35	
28.	Які нормативно-правові документи спрямовані на охорону атмосферного повітря від забруднення?	15	
29.	Де і коли була прийнята Конвенція про трансграничне забруднення повітря на великій відстані?	15	
30.	Мета і основні положення Конвенції про трансграничне забруднення повітря на великій відстані.	15	
31.	Який нормативно-правовий документ спрямований на зменшення забруднення атмосферного повітря від стійких забруднюючих речовин?	27	
32.	Який нормативно-правовий документ спрямований на зменшення забруднення атмосферного повітря від важких металів?	27	
33.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення забруднення атмосферного повітря оксидами сірки?	27	
34.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення забруднення атмосферного повітря оксидами азоту?	27	

35.	Скільки додаткових документів існує на теперішній час до Конвенція про трансграничне забруднення повітря на великій відстані? Основна їхня спрямованість.	15	
36.	Які головні положення конвенції MARPOL 73/78?	17	
37.	Основні положення Конвенції про захист Чорного моря від забруднення.	20	
38.	Головні причини незадовільного екологічного стану Чорного і Азовського морів	26	
39.	Які міжнародні нормативно-правові документи спрямовані на захист Чорного моря від забруднення?	30	
40.	Роль р. Дунай у політичному, соціально-економічному та культурному розвитку Центральної та Південно-Східної Європи.	14, 28	
41.	Мета та основні завдання Конвенції про охорону ріки Дунай.	28	
42.	Основні пріоритети діяльності МКЗД. Україна є членом МКЗД?		
43.	Основні положення Договору про Антарктику.	22	
44.	Основні цілі Договору про Антарктику	22	
45.	Еволюція системи Договору про Антарктику.	9	244
46.	Які основні завдання Конвенції по регулюванню освоєння мінеральних ресурсів Антарктики?	22	
47.	Правовий режим використання мінеральних ресурсів Антарктики.	22	
48.	Які основні положення Протоколу з охорони довкілля Антарктики (Мадридський протокол)?	22	
49.	Загальна характеристика законодавства ЄС у сфері поводження з відходами	8	117
50.	Основні положення правового регулювання поводження з відходами	9	169
51.	Поняття відходів та поводження з відходами	8	118
52.	Основні вимоги щодо поводження з відходами	8	118
53.	Основні положення Рамсарської конвенції	18	
54.	Визначення культурної і природної спадщини	1	211
55.	Національна охорона культурної і природної спадщини	1	213
56.	Міжнародна охорона культурної і природної спадщини	8	180
57.	Об'єкти культурної і природної спадщини в Україні	18	
58.	Інтернаціональні програми, спрямовані на роботи з відпрацьованим ядерним паливом і радіоактивними відходами	2	129
59.	Програми дій TACIS з ядерної безпеки	2	144
60.	Сучасний стан і перспективи розвитку ядерної енергетики в Україні	2	315
61.	Основні положення Московського договору про заборону іспитів ядерної зброї в атмосфері	2	327
62.	Основні стандарти безпеки при використанні ядерної енергії в народному господарстві	31	
63.	Стандарти ISO 14000 Управління якістю навколишнього природного середовища	5	176
64.	ISO 17025. Основні вимоги до компетентності лабораторій, які тестують і калібрують	5	183

4.4. Тестові завдання до заліку

№	Питання	Джерело	Стор.
1.	Головні екологічні проблеми та їхні причини	1	12
2.	Основні екологічні проблеми в Україні	2	23

3.	Основні статті конституції України, що стосуються охорони ОПС і природокористування	1	32
4.	Чим зумовлена необхідність міжнародної співпраці в області охорони НПС?	4	27
5.	Основні напрями міжнародної співпраці	5	30
6.	Етапи становлення і розвитку міжнародного екологічного права	6	356
7.	Основні природоохоронні організації і їх головні функції	8	122
8.	Програми дій ЄС по охороні навколишнього середовища	8 12	140
9.	Які основні питання першої та другої Програми дій ЄС по охороні навколишнього середовища?	8	142
10.	Які основні питання 3 і 4 Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?	8	145
11.	Які основні питання 5 і 6 Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?	8	148
12.	Які основні питання 7-ої Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища?	8	149
13.	Які існують принципи МПНС?	1	96
14.	Спеціальні принципи міжнародного права.	1	102
15.	Де і коли була прийнята «Декларацію принципів» МПНС?	1	156
16.	Основні принципи в ЄС.	8	202
17.	Які основні джерела (нормативно-правові документи) діють в ЄС?	5	11
18.	Що є структурними елементами МПНС?	3	16
19.	Основні об'єкти МПНС.	6	359
20.	Основні суб'єкти МПНС.	6	362
21.	Що є джерелами МПНС?	5 19	133
22.	Найважливіші міжнародно-правові документи з охорони навколишньої природного середовища?	5, 12	137
23.	Основні принципи Стокгольмської декларації 1972 року.	9	212
24.	Які існують причини зміни клімату?	32	
25.	Основні причини руйнування озонового шару.	10	
26.	Озоноруйнуючі речовини згідно з Монреальським протоколом.	29	
27.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення «парникових газів»?	16	
28.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення озоноруйнуючих речовин?	10	
29.	Який нормативно-правовий документ доповнює «Віденська конвенція про охорону озонового шару»?	10	
30.	Механізми Паризької кліматичної угоди.	16	
31.	Основні зобов'язання Паризької кліматичної угоди.	16	
32.	Основні заходи і політика країн ЄС щодо виконання Рамкової конвенції про зміни клімату.	32	
33.	Основні Положення до Віденської конвенції про охорону озонового шару	10	
34.	Основні положення Монреальського протоколу.	29	
35.	Що таке поняття «біологічне різноманіття»?	33	
36.	Які нормативно-правові документи спрямовані на збереження біорізноманіття?	11, 25, 30, 33	
37.	Основна мета Рамкової конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття.	11, 33	

38.	Основні заходи, які вживаються ЄС для збереження біорізноманіття.	8 21	233
39.	Позитивні й негативні сторони використання ГМО.	9	227
40.	Які нормативно-правові документи регламентують використання ГМО в державах ЄС?	9	232
41.	Який нормативно-правовий документ спрямований на захист дикої флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення?	23, 24	
42.	Якими документами регулюються механізми оцінки, управління та контролю ризиків, пов'язаних із використанням і випуском у навколишнє середовище ГМО в ЄС?	9	238
43.	Коли Україна приєдналася до Рамкової конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття і Картахенського Протоколу?	33	
44.	Що називають навколотземним космосом?	34, 35	
45.	Які нормативно-правові документи спрямовані на збереження та охорону навколотземного космосу?	34, 35	
46.	Принципи, що регулюють діяльність держав в навколотземному космосі.	34	
47.	Чи є можливим використання зброї у навколотземному космосі?	35	
48.	Чи підлягає Космічний простір і небесні тіла національному привласненню?	34	
49.	Які угоди конкретизують умови міжнародної відповідальності держави за будь-яку космічну діяльність?	34	
50.	Міжнародні договори в області космосу, що зв'язують лише декілька держав.	35	
51.	Які нормативно-правові документи спрямовані на охорону атмосферного повітря від забруднення?	15	
52.	Де і коли була прийнята Конвенція про трансграничне забруднення повітря на великій відстані?	15	
53.	Мета і основні положення Конвенції про трансграничне забруднення повітря на великій відстані.	15	
54.	Який нормативно-правовий документ спрямований на зменшення забруднення атмосферного повітря від стійких забруднюючих речовин?	27	
55.	Який нормативно-правовий документ спрямований на зменшення забруднення атмосферного повітря від важких металів?	27	
56.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення забруднення атмосферного повітря оксидами сірки?	27	
57.	Які нормативно-правові документи спрямовані на зменшення забруднення атмосферного повітря оксидами азоту?	27	
58.	Скільки додаткових документів існує на теперішній час до Конвенції про трансграничне забруднення повітря на великій відстані? Основна їхня спрямованість.	15	
59.	Які головні положення конвенції MARPOL 73/78?	17	
60.	Основні положення Конвенції про захист Чорного моря від забруднення.	20	
61.	Головні причини незадовільного екологічного стану Чорного і Азовського морів	26	
62.	Які міжнародні нормативно-правові документи спрямовані на захист Чорного моря від забруднення?	30	
63.	Роль р. Дунай у політичному, соціально-економічному та культурному розвитку Центральної та Південно-Східної Європи.	14, 28	
64.	Мета та основні завдання Конвенції про охорону ріки Дунай.	28	

65.	Основні пріоритети діяльності МКЗД. Україна є членом МКЗД?		
66.	Основні положення Договору про Антарктику.	22	
67.	Основні цілі Договору про Антарктику	22	
68.	Еволюція системи Договору про Антарктику.	9	244
69.	Які основні завдання Конвенції по регулюванню освоєння мінеральних ресурсів Антарктики?	22	
70.	Правовий режим використання мінеральних ресурсів Антарктики.	22	
71.	Які основні положення Протоколу з охорони довкілля Антарктики (Мадридський протокол)?	22	
72.	Загальна характеристика законодавства ЄС у сфері поводження з відходами	8	117
73.	Основні положення правового регулювання поводження з відходами	9	169
74.	Поняття відходів та поводження з відходами	8	118
75.	Основні вимоги щодо поводження з відходами	8	118
76.	Основні положення Рамсарської конвенції	18	
77.	Визначення культурної і природної спадщини	1	211
78.	Національна охорона культурної і природної спадщини	1	213
79.	Міжнародна охорона культурної і природної спадщини	8	180
80.	Об'єкти культурної і природної спадщини в Україні	18	
81.	Інтернаціональні програми, спрямовані на роботи з відпрацьованим ядерним паливом і радіоактивними відходами	2	129
82.	Програми дій ТАСІС з ядерної безпеки	2	144
83.	Сучасний стан і перспективи розвитку ядерної енергетики в Україні	2	315
84.	Основні положення Московського договору про заборону іспитів ядерної зброї в атмосфері	2	327
85.	Основні стандарти безпеки при використанні ядерної енергії в народному господарстві	31	
86.	Стандарти ISO 14000 Управління якістю навколишнього природного середовища	5	176
87.	ISO 17025. Основні вимоги до компетентності лабораторій, які тестують і калібрують	5	183

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література:

1. Андрейцев В.І. та ін. Екологічне право: Особлива частина. За ред. акад. АПрН В.І. Андрейцева. – К.: Істина, 2001.
2. Барановська Н. П. Україна – Чорнобиль – світ. Чорнобильська проблема у міжнародному вимірі. – К.: Ніка-Центр, 1999. – 400 с.
3. Довідник чинних міжнародних договорів України у сфері охорони довкілля / Кол.авт.: Андрусевич А., Андрусевич Н., Козак З.— Львів.— 2009.— 203
4. Дьомкін В.О. Вступ до екологічної політики. – К.: Тандем, 2000 р.
5. Збірник нормативно правових актів європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища. Львів: Екоправо, 2004., - 192 с.
6. Карамушка В.Г. Міжнародні правові документи в сфері охорони навколишнього середовища та їх статус для України / В.Г. Карамушка, Я.І. Мовчан // Екологічна енциклопедія. - Т.2, дод.2. - К.: ТОВ «Центр екол. Освіти та інформації, 2007. - С. 353-366.
7. Методичні вказівки організації самостійної роботи студентів при вивчанні навчальної дисципліни «Правові засади екологічного контролю» для студентів напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» – Одеса: 2014.
8. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О. Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. Львів: „Екоправо-Львів”, 2004. - 256 с.
9. Міжнародне право. За ред. В.Г. Буткевича. Київ: Либідь, 2004.

Міжнародні нормативно-правові акти

10. Віденська конвенція ООН про охорону озонового шару від 22 березня 1985 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
11. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (Софія, 23-25 жовтня 1995 р.) – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_711.
12. Декларація людей Землі, Приблизний план дій на майбутнє (Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 12 червня 1992 року) – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
13. Декларація Міністрів довкілля регіону Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК ООН), 5-а конференція Міністрів «Довкілля для Європи», м. Київ, 21-23.05.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
14. Декларація про співробітництво у створенні Нижньодунайського Зеленого Коридору. Бухарест 5 червня 2000 року – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
15. Конвенція про трансграничне забруднення повітря на великій відстані. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_223.

16. Паризька угода. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text.
17. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
18. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином, як середовище існування водоплавних птахів (Рамсар, Іран, 1971 р.) – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_031.
19. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
20. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_065.
21. Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.), – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
22. Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980 року. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/tpart20/isx20529.htm>.
23. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES, Вашингтон, 1979 р.) – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
24. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Берн, 19 вересня 1979 року) – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995-032>.
25. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (Софія, 23-25 жовтня 1995 р.) – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_711
26. Конвенція про охорону та використання трансграничних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 17 березня 1992 р.) – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
27. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті – Режим доступу: <http://uapravo.net/akty/zakon-main/akt9pexp0n.htm>.
28. Конвенція щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
29. Монреальський протокол ООН про речовини, що руйнують озоновий шар від 16 липня 1987 р – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>;
30. Протокол про збереження біорізноманіття та ландшафтів Чорного моря до Конвенції про захист Чорного моря від забруднення – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_b5/pg_gswvsm.htm.
31. Протокол про співпрацю між Міністерством екології та природних ресурсів України та Програмою організації об'єднаних націй з навколишнього природного середовища - Світовим центром моніторингу збереження природи (ЮНЕП-СЦМЗП) – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
32. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

33. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про охорону біологічного різноманіття – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

34. Декларація правових принципів, що регулюють діяльність держав з дослідження і використання космосу – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_2/336//www.rada.gov.ua.

35. Договір про принципи діяльності держав стосовно дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.